

Szlaki nadziei. Odyseja wolności

<https://szlakinadziei.ipn.gov.pl/sn/wystawy/postacie/94900,Bronislaw-Prugar-Ketling-1891-1948.html>
2023-10-04, 19:39

Bronisław Prugar-Ketling

(1891-1948)

Generał dywizji Wojska Polskiego, dowódca 2. Dywizji Strzelców Pieszych

Urodził się 2 lipca 1891 r. w Trześniowie, pow. Brzozów, ówczesne województwo lwowskie. Po zdaniu matury w Gimnazjum Męskim im. Królowej Zofii w Sanoku, od 1910 do 1914 studiował na Wydziale Prawa i Umiejętności Politycznych Uniwersytetu Franciszkańskiego we Lwowie.

Od wczesnej młodości był zaangażowany w działalność organizacji o charakterze niepodległościowym. Działał w organizacji „Zarzewie”, w grudniu 1912 r. w Trześniowie zorganizował Drużynę Bartoszewą. Wtedy też przyjął pseudonim „Ketling”, który stał się członem jego nazwiska. W sierpniu 1914 r. został powołany do armii austriackiej; brał udział w bitwach pod Kraśnikiem i Lublinem, dowodził kompanią piechoty podczas kampanii zimowej w Karpatach i na Wołyniu.

W lipcu 1916 r. dostał się do niewoli rosyjskiej, a po ucieczce w 1917 r. wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej. Jego droga do Polski wiodła przez Murmańsk, Anglię i Francję, gdzie wstąpił do „Błękitnej Armii” gen. Józefa Hallera. W kwietniu 1919 r. powrócił do kraju i walczył na froncie wschodnim na Wołyniu i w Galicji.

W kwietniu 1920 r. został przydzielony do Dowództwa Frontu gen. Edwarda Rydza-Śmigłego na stanowisko szefa Wydziału Operacyjnego. W 1921 r. dokończył studia w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie, po czym został szefem sztabu 2. Dywizji Górskiej w Przemyślu. W 1929 r. otrzymał przydział na następcę dowódcy 34. pp. w Białej Podlaskiej, a w 1935 r., już po awansie na stopień pułkownika, został powołany na szefa Departamentu Piechoty Ministerstwa Spraw Wojskowych. W 1938 r. uzyskał nominację na dowódcę piechoty dywizyjnej 11. Karpackiej Dywizji Piechoty w Stanisławowie, a w sierpniu 1939 r. objął jej dowództwo.

W sierpniu 1939 r. otrzymał rozkaz wymarszu w kierunku zachodnim i 4 września dywizja dotarła do Bochni, gdzie weszła w skład Armii „Karpaty”. Zadaniem dywizji było zorganizowanie

obrony na linii Wisłoki. 14 września 1939 r. po ciężkich walkach pod wsią Krzywca, Prugar zarządził jej odwrót w kierunku Przemyśla. Prugar-Ketling był autorem jednego z najbardziej spektakularnych sukcesów w wojnie obronnej Polski. Idąc na broniący się przed Niemcami Lwów, w bitwie pod Jaworowem 15 i 16 września 1939 r. rozbił część doborowego zmotoryzowanego pułku SS „Germania”. Walki oraz brak amunicji wyczerpały siły dywizji, Prugar podjął więc decyzję o rozwiązaniu jej, po czym przedostał się do Rumunii następnie do Francji.

W związku z rozbudową armii polskiej we Francji generał Prugar w listopadzie 1939 r. został wyznaczony na dowódcę 2. Dywizji Strzelców Pieszych. W czasie kampanii francuskiej 1940 r. dywizja została skierowana w rejon Belfort, gdzie weszła w skład 3. Armii Francuskiej. Pod dowództwem Prugara dywizja stawiała opór wojskom niemieckim przez cztery dni, ponosząc duże straty pod Maiche, Trevillers i Damppricht. Nie mając możliwości przebicia się na zachód, około 12 tys. żołnierzy 2DSP przekroczyło 20 czerwca 1940 r. granicę Szwajcarii. Tam zostali internowani.

W sytuacji bezczynności i załamania morale po klęsce Francji, generał Prugar-Ketling wykazał zdolności organizacyjne i dowódcze, które zapewniły jak najlepsze wykorzystanie czasu przez większość żołnierzy, a szczególnie przez młodzież. Generałowi udało się zorganizować obozy studenckie, gimnazjalne, oraz kursy zawodowe dla żołnierzy, na: mechaników, radiotelegrafistów, rolników i budowlańców. 350 osób ukończyło studia wyższe na uniwersytetach w Winterthur, Gossau i Fribourgu, 10 uzyskało tytuł doktora, a 2 habilitację. Żołnierze 2. DSP byli również zobowiązani do pracy w różnych gałęziach gospodarki szwajcarskiej. Pracowali przy budowie dróg, mostów, regulowaniu rzek oraz byli zatrudnieni w kopalniach. Dzięki inicjatywie Prugara dywizja prowadziła szeroką działalność kulturalną, wydając podręczniki akademickie, szkolne, oraz prace naukowe.

We wrześniu 1945 r. generał powrócił do Polski, żeby z nowymi władzami omówić warunki repatriacji swoich żołnierzy do kraju. Miał zamiar stworzyć „małą Szwajcarię” w kraju, swoisty ośrodek osiedleńczy, w którym żołnierze, którzy w zawierusze wojennej utracili rodziny i dobytek, mogliby aklimatyzować się do życia w Polsce. Większość żołnierzy 2. DSP (około 9 tys.) powróciło do Polski, w Szwajcarii pozostało około 800 żołnierzy. Pozostali, w liczbie ponad 2500 żołnierzy, wyemigrowali głównie do USA, Kanady i Australii. Sam Prugar-Ketling 17 grudnia 1945 r. na stałe powrócił do kraju. Rozpoczął służbę w Ludowym Wojsku Polskim. Był przewodniczącym Komisji Delimitacyjnej do Spraw Granicy Wschodniej i przewodniczącym Komisji Studiów Granicznych, w lipcu 1947 r. został awansowany do stopnia generała dywizji. Zmarł 18 lutego 1948 r. w Warszawie. Został pochowany w Alei

Zasłużonych na cmentarzu wojskowym na Powązkach.

Za swą służbę otrzymał odznaczenia: Krzyż Złoty Virtuti Militari, Krzyż Srebrny Virtuti Militari, Krzyż Komandorski i Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Niepodległości z Mieczami, Krzyż Walecznych - dwukrotnie, Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1920, Złoty Krzyż Zasługi - dwukrotnie, Medaille Interallee, Krzyż Komandorski i Krzyż Oficerski francuskiej Legii Honorowej, francuski Croix de Guerre - dwukrotnie, francuski Krzyż Waleczności I klasy oraz angielski Krzyż Wojskowy.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Bronisław Prugar-Ketling, zdjęcie z domeny publicznej